

La Maison des mondes africains MansA a la Monnaie de Paris?

París, 15 d'octubre de 2024

«Surt d'aquí, que m'hi poso jo». Així començava l'article al diari *Le Monde*, del 27 d'abril de 2024, anunciant que la futura *Maison des mondes africains, MansA*, estava considerant d'establir-se a l'*Hôtel de la Monnaie, quai de Conti*, al districte 6è, seu parisenc de la Casa de la Moneda de París.

El projecte d'una *Maison des mondes africains* (Casa dels mons africans), impulsat conjuntament pel Ministeri de Cultura i el Ministeri d'Afers Exteriors, va ser anunciat pel president Emmanuel Macron el 2021 durant la Nova Cimera d'Àfrica-França 2021, arran de l'informe presentat per l'acadèmic Achille Mbembé. El projecte es va concretar en la constitució, per decret de 7 de maig de 2024, d'un grup d'interès públic anomenat “*Mission de préfiguration MansA-Maison des mondes Africains*”, dirigida per Liz Gomis. La recerca d'un local parisenc s'ha accelerat en els últims mesos per desplegar-hi el seu programa multidisciplinari consagrat a les cultures africanes i diàspores contemporànies.

Després de la incredulitat davant la hipòtesi d'una instal·lació de la *MansA* a la *Monnaie* de París, corroborada per un article al diari *Libération*, del 23 de juliol, una profunda preocupació s'ha gestat entre els col·laboradors de la institució quant a les conseqüències que aquest projecte tindria per al futur del recinte i les seves activitats culturals i industrials, així com per a la contractació de col·laboradors parisencs. L'ansietat es duplica per la incomprensió que aquest projecte s'executi sense consultar amb la *Monnaie de Paris* quant als escenaris previstos i als impactes que cada un tindria.

Museu i espai cultural

El recinte parisenc de la *Monnaie de Paris* acull la darrera fàbrica activa al cor de la capital, amb tallers d'art i de producció industrial, un museu etiquetat com a “*musée de France*”, sales d'exposició, una botiga i dos restaurants, inclòs el restaurant *Guy Savoy*, amb estrella Michelin.

És un espai viu obert a la ciutat, on es desplega un ampli programa cultural i educatiu dirigit a compartir el seu patrimoni material i immaterial amb a tots els públics, especialment a través de la descoberta i la transmissió de les Arts i els Oficis, i del coneixement.

Així, s'organitzen exposicions temporals, visites, activitats i esdeveniments en col·laboració regular amb altres actors culturals, com el festival *Jazz à Saint Germain*, el festival *Paris l'Été*, Radio France, el conservatori del districte 6è, les escoles d'art i disseny o l'Acadèmia de Belles Arts. L'espai va acollir 163.000 visitants el 2023.

Un lloc central està destinat a transmetre coneixement i acull de forma regular classes de tots els nivells i projectes educatius artístics i culturals, que es materialitzen gràcies a la signatura de convenis amb els ministeris d'Educació i de Cultura.

A través d'aquest projecte cultural, es pretén potenciar una destinació de turisme industrial i de coneixement, entre tradició i modernitat, amb el segell *Entreprise du Patrimoine Vivant* (EPV) (Empresa de Patrimoni Viu), i mantenir així dos dels eixos importants de la política governamental: la industrialització (última fàbrica activa a la capital) i l'estratègia nacional a favor de les Arts i els Oficis.

Sense subvenció pública destinada al seu programa cultural, el seu desenvolupament i model econòmic iniciats el 2020 demostra el seu èxit, amb un autofinançament complet del seu pressupost gràcies als seus propis recursos (entrades, lloguer d'espais i concessions de restauració), un model d'equilibri únic en el panorama de les institucions culturals.

Història i patrimoni

L'edifici de l'11 *quai de Conti*, davant del Museu del Louvre, es prepara per a celebrar el seu 250è aniversari el 2025. Construït l'any 1775 per voluntat del rei Lluís XV, aquest extens “palau-fàbrica” ha

conservat la seva arquitectura i funcions d'origen des de la seva creació: l'encunyació de monedes, medalles i productes d'art en un conjunt classificat com a monument històric. En tot l'espai, els símbols monetaris clamen: inscripcions, escultures, baixos relleus, que fan d'aquest lloc, que s'ha mantingut en funcionament, un exemple únic al món.

Un ampli programa d'obres i remodelacions, finalitzat el 2017, va donar lloc a un nou museu que ofereix vistes directes dels seus tallers de producció i foneria, i també dels artesans que hi treballen, la qual cosa conforma el seu caràcter únic.

Aquesta excepció de lloc industrial, patrimonial i cultural contribueix a la imatge i influència de França, i constitueix per a la *Monnaie de Paris* un important actiu comercial per als seus mercats a França i a l'estranger.

300 persones hi treballen diàriament, entre assalariats i proveïdors de serveis.

Espais imbricats, formant un tot coherent

Tots els espais del recinte del *Quai de Conti* formen un conjunt coherent i estan, en gran part, interconnectats. El museu es va construir al voltant de la fàbrica. Les exposicions, els esdeveniments i els lloguers per actes privats es despleguen en les sales del palau neoclàssic. Els sis patis interiors acullen una seixantena d'esdeveniments anuals, i permeten tant al públic passejar com l'accés dels camions a la fàbrica.

Pel que fa als conjunts dels béns mobles conservats *in situ*, s'han mantingut durant gairebé 250 anys, un fet que és força excepcional pel que fa al patrimoni industrial. La singularitat d'aquest cas també queda palesa per la llei núm. 2016-925, de 7 de juliol de 2016, relativa a la llibertat de creació, arquitectura i patrimoni, que destaca la noció de lloc patrimonial excepcional. Aquesta llei subratlla, a l'article L. 622-1-2.: «quan els objectes catalogats com a béns mobles o un conjunt històric de béns mobles s'ajunten, per enllaços històrics o artístics notables, a un edifici catalogat i formen amb ell un conjunt d'una qualitat i coherència on la conservació en la seva integritat sigui d'interès públic, aquests no s'han de dissociar».

Conseqüències de la MansA a la Monnaie de Paris

No existeix un espai disponible a la *Monnaie de Paris* per allotjar-hi un altre establiment públic sense qüestionar profundament el complex conjunt d'espais, els béns patrimonials centenaris, i les activitats culturals, industrials i comercials que s'hi fan, així com l'equilibri econòmic i la trajectòria del pla estratègic.

Els principals espais apuntats semblarien ser els grans salons històrics, els patis centrals i les oficines del Palau Est, que de fet comportarien la interrupció de la política cultural, educativa i d'esdeveniments que posen en valor la riquesa patrimonial de la Casa de la Moneda i les seves arrels històriques, tot impulsant la creació contemporània i abordant temes d'actualitat o innovadors.

A causa de la imbricació intrínseca dels espais, una coactivitat entre dos establiments públics que no tenen cap sinergia comuna crearia confusió sobre el lloc i la seva identitat per al públic, i els respectius socis d'ambdues institucions.

Si s'implanta la MansA a la *Monnaie de Paris*, caldrà disposar d'un pla social per als treballadors que ja no tindran cap activitat a l'empresa i un trasllat per a la resta, o, fins i tot, la completa deslocalització de l'activitat parisenca de *Monnaie de Paris*.

És el desmantellament patrimonial, industrial i cultural de la *Monnaie de Paris* un preu a pagar per impulsar el nou projecte diplomàtic MansA amb l'èxit que es mereix?

Manifest del conjunt dels col·laboradors dels Serveis Culturals de l'Hôtel de la Monnaie.

(Aquest text ha estat traduït del francès per Montserrat Berdún)